

UZASADNIENIE

W okresie letnim 2022 r. na rzece Odrze doszło do katastrofy ekologicznej o znacznych rozmiarach. Przyczyny tej katastrofy, jej przebieg, wnioski i rekomendacje, zostały opisane w licznych raportach, w tym jednostek pozarządowych. Należy wskazać, że na zamówienie Rządu RP, tj. Ministra Klimatu i Środowiska, został opracowany przez specjalistów, zarówno z jednostek naukowych oraz organu zaangażowanego w prowadzone działania na rzece Odrze - Wstępny Raport Zespołu ds. Sytuacji na Odrze. Przedmiotowy dokument został opracowany przez Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy. W tym dokumencie wskazano następujące rekomendacje:

1) stworzenie systemu ciągłego pomiaru jakości wód w zakresie wybranych parametrów, z dostępem do danych online dla wszystkich zainteresowanych, w tym monitoring parametrów powiązanych z zakwitami, oraz okresowy monitoring samych glonów *Prymnesium parvum*, oraz fauny (m.in. ryby, mięczaki) pod kątem skażeń środowiskowych (dioksyny, metale ciężkie, pestycydy, związki toksyczne). System inteligentnego zarządzania zlewnią powinien wykorzystywać zarówno dane naziemne, jak i satelitarne. Monitoring powinien w pierwszej kolejności objąć jednolite części wód, w których notuje się parametry wody sprzyjające zakwitom.

Zapewnienie warunków organizacyjnych i finansowych stałego funkcjonowania systemu;

2) kontynuacja trwających kontroli podmiotów prowadzących zrzut wód zanieczyszczonych do Odry i jej dopływów, celem m.in. ustalenia podmiotów odpowiedzialnych w największym stopniu za stan jakości wód Odry;

3) niezwłoczna likwidacja nielegalnych wylotów zrzutów ścieków;

4) przegląd i weryfikacja obowiązujących pozwoleń na zrzut ścieków do wód w dorzeczu Odry, systemowe zarządzanie legalnymi zrzutami poprzez uzależnienie parametrów i intensywności zrzutu od aktualnych wyników badań wody, wprowadzenie obowiązku czasowego wstrzymywania bądź ograniczania zrzutów w sytuacji zagrożenia;

5) wspieranie inwestycji z zakresu oczyszczania ścieków komunalnych i przemysłowych;

6) usprawnienie przepływu informacji, wdrożenie systemu wczesnego ostrzegania i reagowania, usprawnienie procedur w obrębie zarządzania kryzysowego;

7) inwentaryzacja gatunków po katastrofie, analizy struktury populacji, stworzenie banku genów i odtworzenie ekosystemów odrzańskich zgodnie z założeniami tworzonego obecnie planu naprawczego dla odbudowania ekosystemów Odry, w tym stopniowa, oparta o najlepszą wiedzę ekspertów, odbudowa populacji ryb i innych grup organizmów, które ucierpiały w wyniku katastrofy;

8) analiza możliwości stworzenia refugium dla ryb na wypadek powtórzenia się zakwitów *Prymnesium parvum*;

9) ścisła współpraca strony społecznej z przedstawicielami instytutów badawczych i administracji publicznej.

Należy wskazać, że część przedstawionych rekomendacji z ww. raportu dotyczy działań o charakterze organizacyjnym, finansowym lub planistycznym, które mogą być zrealizowane w ramach posiadanych kompetencji organów administracji publicznej (np. z pkt 3) – bez konieczności wprowadzania zmian przepisów ustawowych.

Natomiast część z ww. rekomendacji może być zrealizowana lub wsparta przez działania legislacyjne na poziomie ustawowym, w szczególności rekomendacje z pkt 1, 4–7. Przedmiotowe rekomendacje

w znacznym stopniu przewiduje się zrealizować przez wprowadzenie rozwiązań przewidzianych w projekcie ustawy.

Warto podkreślić, że zwiększone stężenie chlorków i siarczanów w wodach występuje zwłaszcza w przypadku niskich stanów wód, co ma miejsce szczególnie w okresie suszy, które to zjawisko w Polsce stopniowo się nasila wraz z postępującymi zmianami klimatu. Tym samym niezbędne jest podjęcie działań mających na celu zapewnienie odpowiednich poziomów wód na rzece Odrze by w konsekwencji poziom stężenia substancji szkodliwych w wodzie był niższy i bezpieczny dla ekosystemów od wód zależnych.

Należy wskazać, że w celu wsparcia procesu przywrócenia równowagi przyrodniczej na rzece Odrze zasadne jest także podjęcie działań renaturyzacyjnych, co także przewidziano w projekcie ustawy.

W związku z powyższym, mając na uwadze potrzebę podjęcia odpowiednich działań związanych z katastrofą ekologiczną na rzece Odrze przewiduje się wprowadzenie rozwiązań prawnych przewidzianych w niniejszym projekcie ustawy.

Przewidziane w *projekcie ustawy* propozycje legislacyjne wynikają przede wszystkim z potrzeby usprawnienia działań podejmowanych w celu rewitalizacji rzeki Odry w związku z katastrofą ekologiczną, jaka miała miejsce w 2022 r. na rzece Odrze.

Z uwagi na fakt, że rozwiązania, które mają być wprowadzone w związku z katastrofą ekologiczną na rzece Odrze mają charakter systemowy, niezbędne jest także wprowadzenie zmian w następujących aktach prawnych:

- 1) w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2022 r. poz. 2625, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą – Prawo wodne”;
- 2) w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2022 r. poz. 2556, z późn. zm.);
- 3) w ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2022 r. poz. 1124, z późn. zm.);
- 4) w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2021 r. poz. 2351, z późn. zm.).

Szczegółowe wyjaśnienie potrzeby wprowadzenia poszczególnych zmian przepisów.

W **art. 1** projektu ustawy określono zakres przedmiotowy ustawy. Zakres ten obejmuje:

- 1) szczegółowe zasady i warunki przygotowania inwestycji mających na celu poprawę warunków środowiskowych rzeki Odry;
- 2) poprawę funkcjonowania gospodarki wodno-ściekowej w obszarze mogącym mieć wpływ na środowisko wodne w zlewni rzeki Odry;
- 3) zasady realizacji działań analityczno-planistycznych dotyczących wybranych dopływów rzeki Odry, przewidzianych do wykonania w celu identyfikacji potrzeb podejmowania dalszych działań niezbędnych do poprawy stanu rzeki Odry;
- 4) zasady wsparcia finansowego przedsięwzięć z zakresu gospodarki wodnej;
- 5) działania mające na celu ustalenie zakresu oddziaływania antropogenicznego na rzekę Odrę;
- 6) zasady realizacji działań mających na celu odbudowę ichtiofauny w rzece Odrze;
- 7) organy inspekcji wodnej i ich kompetencje.

Przedmiotowy zakres projektu ustawy dotyczy zarówno zadań odnoszących się bezpośrednio do rzeki Odry, jak również do zadań mających na celu usprawnienie działań organów państwa o charakterze

systemowych, m.in. poprzez powołanie w ramach struktury organizacyjnej PGW WP wyspecjalizowanej służby - Inspekcji Wodnej.

W **art. 2** projektu ustawy określono listę inwestycji mających na celu poprawę warunków środowiskowych rzeki Odry, w aspekcie ilości i jakości wody w rzece Odrze, a także środowiska wodnego w obszarze zlewni rzeki Odry, zwanych dalej „inwestycjami dla Odry”. Za realizację przedmiotowych działań będzie odpowiedzialne Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (PGW WP).

Przedstawione w projekcie ustawy inwestycje mają za zadanie dążyć do zrealizowania dwóch celów: poprawy warunków bytowych fauny wodnej oraz zapewnienia odpowiednich zasobów wodnych w Odrze. Ujęte działania inwestycyjne obejmują zarówno działania renaturyzacyjne oraz działania w zakresie wykonania budowli piętrzących.

Inwestycje związane z renaturyzacją pozwolą poprawić możliwości migracyjne ichtiofauny oraz innych organizmów wodnych poprzez odtworzenie ciągłości morfologicznej Odry i jej dopływów oraz umożliwienie ominięcia barier migracyjnych w postaci budowli piętrzących. Zadania o charakterze renaturyzacyjnym poprawią również warunki siedliskowe organizmów wodnych.

Inwestycje związane z budową budowli piętrzących - stopni wodnych Lubiąż i Ścinawa mają na celu zapewnić odpowiednie zasoby wodne w Odrze. Pozwoli to na zabezpieczenie warunków niezbędnych do właściwego funkcjonowania ekosystemów wodnych, nawet w okresach suszy. Realizacja tych inwestycji zmniejszy również ryzyko ewentualnego wystąpienia kolejnej katastrofy ekologicznej na Odrze dzięki retencjonowaniu wody w korycie i zbiornikach wodnych, a tym samym podniesieniu poziomu wody, co umożliwi poprawę warunków środowiskowych rzeki. Realizacja tych inwestycji, obok innych przewidzianych w ustawie rozwiązań, ograniczy jeden ze zdiagnozowanych czynników zakwitu glonów – wysokie stężenia substancji zanieczyszczających, spowodowane niskimi stanami wód.

Jednym z głównych czynników składowych, który doprowadził do zniszczenia ekosystemu Odry były bardzo niskie stany wód, w skutek braku opadów i wysokiej temperatury, co przełożyło się na wzrost zasolenia i stężenia innych zanieczyszczeń. Dodatkowo realizacja inwestycji wskazanych w projekcie ustawy przyczyni się także do zmniejszenia negatywnych skutków zmian klimatu poprzez poprawę ochrony przed powodzią i suszą.

W **art. 3** projektu ustawy określono inwestycje, które uzyskają dofinansowanie lub zostaną sfinansowane ze środków budżetu państwa przez PGW WP, które otrzyma w tym celu dotacje celową. W tym zakresie wybrano inwestycje o charakterze renaturyzacyjnym i retencyjnym, dla których w pierwszej kolejności konieczne będzie uzyskanie środków oraz zadania o charakterze retencyjnym, przeciwsuszowym i renaturyzacyjnym wynikające z planów gospodarowania wodami dla obszaru dorzeczy. Zapewnienie dodatkowego finansowania przedmiotowych inwestycji pozwoli przyspieszyć odbudowę ekosystemu rzeki Odry.

W **art. 4** i **art. 5** projektu ustawy zakłada się, że w celu przyspieszenia istotnych dla rzeki Odry inwestycji będzie można zastosować szczególne rozwiązania inwestycyjne (usprawniające i przyspieszające proces inwestycyjny), które zostały ustanowione w ustawie z dnia 8 lipca 2010 r. o szczególnych zasadach przygotowania do realizacji inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodziowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1812), zwanej dalej „ustawą przeciwpowodziową”. Oprócz szczególnych rozwiązań inwestycyjnych przewidzianych w ustawie przeciwpowodziowej, przewidziano także możliwość zastosowania przy realizacji inwestycji dla Odry także innych instrumentów prawnych, mianowicie:

- 1) nadanie z mocy ustawy decyzjom wydawanym dla inwestycji dla Odry rygoru natychmiastowej wykonalności (ust. 2 w art. 4 projektu ustawy);
- 2) uprawnienie do wejścia na teren cudzej nieruchomości przez inwestora w celu przeprowadzenia pomiarów, badań i innych prac, w szczególności niezbędnych do sporządzenia karty informacyjnej przedsięwzięcia lub raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowiska.

Zastosowanie rozwiązań z tzw. ustawy przeciwpowodziowej doprowadzi do skrócenia czasu uzyskiwania niezbędnych pozwoleń i wykonania określonych czynności przygotowawczych w celu wykonania planowanej inwestycji. Takie rozwiązanie pozwoli szybko i sprawnie zrealizować założone cele projektu ustawy.

Należy wskazać, że wejście na teren cudzej nieruchomości w celu realizacji inwestycji jest niezbędne do przeprowadzenia pomiarów, badań lub innych prac niezbędnych do sporządzenia karty informacyjnej przedsięwzięcia lub raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko dla inwestycji dla Odry, dla których wydanie decyzji o pozwoleniu na realizację inwestycji, o którym mowa w ustawie przeciwpowodziowej, jest poprzedzone decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach lub do przeprowadzenia prac niezbędnych do sporządzenia wniosku o wydanie pozwolenia na realizację inwestycji, o którym mowa w ustawie przeciwpowodziowej, lub na potrzeby uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla inwestycji dla Odry, polegających w szczególności na wykonaniu badań archeologicznych, prac geologicznych w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2022 r. poz. 1072, z późn. zm.) lub określeniu geotechnicznych warunków posadowienia obiektu. Dlatego, decyzja wojewody o zezwoleniu na wejście na teren cudzej nieruchomości w takim przypadku podlega natychmiastowemu wykonaniu.

W **art. 6** projektu ustawy zakłada się uregulowanie kwestii odszkodowawczych związanych z wejściem na teren nieruchomości sąsiedniej w celu przeprowadzenia określonych badań i działań, na potrzeby realizacji inwestycji. Zakłada się, że jeśli inwestor nie przywróci nieruchomości do stanu poprzedniego, to właścicielom lub użytkownikom wieczystym nieruchomości przysługiwać będzie odszkodowanie. Wysokość odszkodowania ustalał będzie wojewoda w decyzji o odszkodowaniu na podstawie opinii o wartości nieruchomości sporządzonej przez rzeczoznawcę majątkowego. Do ustalenia wysokości i wypłacenia odszkodowania, na koszt inwestora, będzie się stosować odpowiednio przepisy ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2023 r. poz. 344). Przedmiotowe rozwiązania mają zapewnić odpowiednią ochronę prawa własności i zapewnić odpowiednie rekompensaty w celu zabezpieczenia tych praw.

W **art. 7** projektu ustawy zakłada się wsparcie w zakresie finansowym i inwestycyjnym inwestycji mających na celu poprawę funkcjonowania gospodarki wodno-ściekowej w obszarze mogącym mieć wpływ na środowisko wodne w zlewni rzeki Odry, zwanych dalej „inwestycjami w zakresie gospodarki wodno-ściekowej”. Należy wskazać, że zapewnienie realizacji przedmiotowych inwestycji powinno zmniejszyć ilość nielegalnie odprowadzanych ścieków do wód w zlewni rzeki Odry, a w konsekwencji zmniejszyć zanieczyszczenie rzeki Odry. Gospodarstwa domowe, przedsiębiorcy podłączeni do sieci kanalizacyjnych nie będą zainteresowani odprowadzaniem ścieków w inne miejsca niż do oczyszczalni ścieków.

Przedmiotowy przepis zakłada, że priorytet w ubieganiu się o dofinansowanie uzyskują przedsięwzięcia wykazane w krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych, o którym mowa w art. 88 ust. 1 ustawy – Prawo wodne, realizowane na obszarze aglomeracji, w rozumieniu art. 86 ust. 3 pkt 1 ustawy – Prawo wodne, zlokalizowanych w dorzeczu Odry, które to aglomeracje nie spełniają warunków, o których mowa w art. 87a ustawy – Prawo wodne. Priorytetyzacja inwestycji

wodno-ściekowych zapewni sprawną realizację zadań w dorzeczu Odry w tym zakresie, a jednocześnie przyspieszy dostosowanie się do wymogów unijnych.

Dodatkowym usprawnieniem realizacji inwestycji w zakresie gospodarki wodno-ściekowej będzie także skrócenie terminów ustawowych przewidzianych na uzyskanie odpowiednich pozwoleń i zgód związanych z planowaną do realizacji inwestycją, a także z jej użytkowaniem. W tym zakresie przewiduje się skrócenie terminów na wydanie pozwolenia na budowę (nie dłużej jak 45 dni), pozwolenia na użytkowanie (nie dłużej jak 45 dni) oraz wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (nie dłużej jak 60 dni), co pozwoli na przyspieszenie procedury realizacji inwestycji w dorzeczu Odry. Szczegółowa lista przedmiotowych inwestycji została określona w załącznikach nr 1 i nr 2 do projektu ustawy.

Z danych ujętych w VI aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (VI AKPOŚK) wynika, że w dorzeczu Odry zlokalizowanych jest 599 aglomeracji, z czego 328 (ok. 54,76%) z nich jest zgodnych z wymaganiami dyrektywy Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (91/271/EWG) (Dz. Urz. WE L 135 z 30.05.1991, str. 40, z późn. zm. – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 26, z późn. zm.), zwaną „dyrektywą ściekową”. Pozostałe 271 (ok. 46,24%) aglomeracji jest z tymi wymaganiami niezgodna.

W ramach 599 aglomeracji znajdujących się w dorzeczu Odry, zaplanowane zostało wybudowanie ok. 2 717 km sieci kanalizacyjnej oraz zmodernizowanie ok. 913 km. Ponadto zaplanowanych zostało szereg inwestycji związanych z oczyszczalniami ścieków, w tym:

- budowa nowej oczyszczalni – 18 inwestycji;
- modernizacja – 76 inwestycji;
- modernizacja części osadowej – 68 inwestycji;
- rozbudowa – 20 inwestycji;
- rozbudowa i modernizacja – 118 inwestycji.

Koszty zaplanowanych inwestycji dla wszystkich aglomeracji w dorzeczu rzeki Odry wynoszą ok. 9,65 mld zł.

W odniesieniu do 271 aglomeracji zlokalizowanych w dorzeczu Odry, które nie są zgodne z wymogami dyrektywy ściekowej, zaplanowane zostało wybudowanie ok. 2 121 km sieci kanalizacyjnej oraz zmodernizowanie ok. 236 km. W zakresie inwestycji związanych z oczyszczalniami ścieków zaplanowanych zostało:

- budowa nowej oczyszczalni – 12 inwestycji;
- modernizacja – 33 inwestycje;
- modernizacja części osadowej – 27 inwestycji;
- rozbudowa – 13 inwestycji;
- rozbudowa i modernizacja – 60 inwestycji.

Koszty zaplanowanych inwestycji dla aglomeracji w dorzeczu rzeki Odry, które nie są zgodne z wymogami dyrektywy ściekowej, wynoszą ok. 5,63 mld zł, w tym 4,53 mld zł stanowią niezbędne nakłady mające na celu osiągnięcie przez aglomeracje zgodności z dyrektywą ściekowej, tj. 2,90 mld zł na budowę nowej sieci kanalizacyjnej oraz 1,63 mld zł na inwestycje na oczyszczalniach ścieków.

W celu jak najszybszego wprowadzenia rozwiązań pozwalających ograniczyć wielkość zrzutów ścieków przemysłowych i wód odprowadzanych z zakładów górniczych, zawierających chlorki i siarczany, przewiduje się także usprawnienie procesu inwestycyjnego dla instalacji mających tworzyć system oczyszczania lub podczyszczania ścieków zasolonych.

W **art. 8** projektu ustawy wskazuje się zasady realizacji działań analityczno-planistycznych dotyczących wybranych dopływów rzeki Odry, przewidzianych do wykonania w celu identyfikacji potrzeb podejmowania dalszych działań niezbędnych do poprawy stanu rzeki Odry. Zakłada się, że w pierwszej kolejności PGW WP będą: analizować możliwość przebudowy budowli piętrzących w celu zapewnienia ciągłości biologicznej i spełnienia celów środowiskowych na wybranych odcinkach rzek; oceniać wpływ budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe jednolitych części wód powierzchniowych, a dodatkowo w przypadku stwierdzenia negatywnego wpływu tych budowli na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe, analizować możliwości wdrożenia działań zapewniających ciągłość biologiczną.

PGW WP będą monitorować skuteczność istniejących urządzeń do migracji ryb w celu weryfikacji prawidłowego funkcjonowania tych urządzeń, a dodatkowo w przypadku stwierdzenia negatywnego wpływu budowli na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe analizować możliwości wdrożenia działań zapewniających ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych na wybranych odcinkach rzek.

Wskazane w projekcie ustawy odcinki rzek zostały wytypowane przez poszczególne jednostki organizacyjnego PGW WP realizujące zadania z zakresu gospodarki wodnej na rzece Odrze.

Wskazane działania planistyczne, opracowane w ramach II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy (II aPGW), ukierunkowane na redukcję presji hydromorfologicznych, przyczynią się do poprawy ciągłości biologicznej i morfologicznej cieków, stanowiących wybrane dopływy Odry I rzędu. Działania te obejmują 5 grup::

- ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe;
- przebudowa budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych;
- kontrola funkcjonowania urządzeń do migracji ryb;
- monitoring skuteczności istniejących urządzeń do migracji ryb;
- udrażnianie przegród poprzecznych i dostosowanie ich do wymagań budowli proekologicznych z uwzględnieniem spełnienia celów środowiskowych.

Działania pochodzą z załącznika nr 13 do Planu gospodarowania wodami dla obszaru dorzecza Odry stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2023 r. poz. 335). Plan zakłada realizację wszystkich działań na obszarze dorzecza Odry (łącznie jest ich prawie 8000) do końca III cyklu planistycznego, czyli do 2027 r.

Do projektu ustawy wybrano tylko te działania, za których realizację odpowiedzialne jest PGW WP oraz w których określono wcześniej szacunkowy koszt realizacji. Taka selekcja pozwoli na pozyskanie ewentualnych środków na ich realizację.

Podmiotem wskazanym do wykonania wszystkich działań określonych w tym przepisie jest PGW WP.

W **art. 9** projektu ustawy wskazano, że PGW WP dokona w terminie 18 miesięcy roku przeglądu, a także realizacji pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków do wód, w obszarze zlewni rzeki Odry, a organy właściwe w sprawach pozwoleń zintegrowanych (tj. marszałkowie województw lub starostowie) dokonają przeglądu pozwoleń zintegrowanych na wprowadzanie ścieków do wód w obszarze zlewni rzeki Odry. Celem tego działania będzie uaktualnienie oraz weryfikacja danych na temat podmiotów, które wprowadzają ścieki do wód lub do urządzeń kanalizacyjnych oraz danych na temat ilości i jakości tych ścieków, co pozwoli w sprawny sposób kontrolować stan środowiska w dorzeczu rzeki Odry. Przedmiotowe dane uzyskane przez PGW WP oraz organy właściwe w

sprawach pozwoleń zintegrowanych będą także przekazane ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wodnej w celu ewentualnego zainicjowania dodatkowych działań, w tym legislacyjnych lub nadzorczych, jeżeli wystąpi taka potrzeba.

W **art. 10** projektu ustawy zakłada się, że PGW WP opracuje i wraz z ministrem właściwym do spraw rybołówstwa wdroży Program odbudowy ichtiofauny rzeki Odry. Program będzie zawierał opis i ocenę środowiska wodnego rzeki Odry po katastrofie ekologicznej, w szczególności ichtiofauny, informacje o niezbędnych działaniach w zakresie prowadzenia bieżącego monitoringu ekosystemu wodnego rzeki Odry, wykaz działań mających na celu przywrócenie zrównoważonego stanu ekologicznego rzeki Odry, w szczególności planowane działania zarybieniowe i planowane terminy ich realizacji. Przewiduje się, że Program odbudowy ichtiofauny będzie ustanawiany na 3 lata. Przedmiotowe zmiany mają na celu usprawnić odbudowę systemu ichtiofauny rzeki Odry wspólnie z organem – Ministrem Rolnictwa dysponującym instrumentami umożliwiającymi efektywne wdrożenie Programu.

W **art. 11** projektu ustawy zakłada się wprowadzenie przepisu mającego na celu usprawnienie mechanizmu przekazywania informacji przez wojewódzkie centra zarządzania kryzysowego do właściwych miejscowo organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, właścicieli lub zarządców ujęć wody przeznaczonej do zaopatrzenia ludności, właściwego miejscowo dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej PGW WP, oraz Prezesa Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie i Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w przypadku stwierdzenia zagrożenia lub okoliczności mogących spowodować zmianę jakości wody na ujęciu wody wykorzystywanej do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia przez ludzi lub w obszarze zasilania ujęcia wody, przyczyniając się do efektywniejszego i niezwłocznego reagowania. Na tej podstawie będą mogły być dokonywane analizy wpływu na jakość ujmowanej wody i następnie ewentualne działania osłonowe i naprawcze oraz nadzoru nad jakością wody i jej bezpieczeństwem.

W **art. 12–14** projektu ustawy zakłada się wprowadzenie rozdziału dotyczącego przygotowania inwestycji w zakresie systemu retencyjno-dozującego.

System retencyjno-dozujący jest instrumentem, który ma umożliwić zatrzymanie zrzutu przez zakłady odprowadzające do wód lub do ziemi chlorków i siarczanów, w okresach suszy hydrologicznej, w których występują niższe stany wód. Ta sama wielkość substancji zanieczyszczających w okresach niższych stanów wód prowadzi do większego stężenia substancji zanieczyszczających, co jest szczególnie niekorzystne dla środowiska wodnego. W celu eliminowania lub ograniczania tego zjawiska zakłada się usprawnienie realizacji inwestycji prowadzących do stworzenia systemu retencyjno-dozującego poprzez wyposażenie inwestorów w odpowiednie instrumenty prawne.

W **art. 12 projektu ustawy** określono podmioty, które będą mogły realizować w trybie uproszczonym inwestycje w zakresie systemu retencyjno-dozującego. Z uwagi na potrzebę zredukowania chlorków i siarczanów zawartych w wodach przewiduje się, że inwestorem będzie mógł być zakład odprowadzający ścieki o zwiększonym zasoleniu, oraz działający na rzecz takiego zakładu inny podmiot, który zajmuje się lub będzie zajmował się odprowadzaniem wód z zakładów górniczych do wód, który uzyska pozytywną opinię PGW WP. Przedmiotowe rozwiązanie ma pozwolić na weryfikację, czy planowana inwestycja faktycznie doprowadzi do pozytywnych efektów środowiskowych, w szczególności z uwagi na fakt, że przyznaje inwestorowi szczególne uprawnienia przewidziane dla inwestycji celu publicznego i tym samym inwestycja taka wymaga kontroli dokonywanej przez podmiot publiczny.

W art. 13 projektu ustawy zakłada się określenie trybu uzyskiwania opinii od PGW WP, dotyczącej możliwości realizacji inwestycji w zakresie systemów retencyjno-dozujących na szczególnych warunkach – inwestycji celu publicznego.

Zakłada się, że opinia dotycząca możliwości zastosowania ograniczenia w korzystaniu z nieruchomości w związku z realizacją inwestycji w zakresie systemu retencyjno-dozującego będzie wydawana na wniosek inwestora w terminie 30 dni, biorąc pod uwagę:

- 1) planowaną lokalizację inwestycji na nieruchomościach osób trzecich - mając na uwadze potrzebę stosowania proporcjonalnych ograniczeń praw i wolności osób trzecich;
- 2) zakładany efekt realizacji inwestycji dla środowiska wodnego, mając na uwadze potrzebę zapewnienia w okresach niższych stanów wód retencjonowania ścieków przemysłowych lub wód pochodzących z odwadniania zakładów górniczych, zawierających chlorki i siarczany, przez co najmniej 20 następujących po sobie dni, wstrzymania wprowadzania tych ścieków do wód lub do ziemi. Termin 20 dni stanowi medianę danych (średnia roczna liczba dni z przepływami dobowymi) uzyskanych dla różnych stacji hydrologicznych;
- 3) zwiększenie efektywności działania systemu lub pozytywny wpływ na środowisko planowanych zmian - w przypadku rozbudowy lub przebudowy systemu retencyjno-dozującego.

Ponadto do wniosku o pozwolenie na budowę, a także do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub odpowiedniej zgody wodnoprawnej, jeżeli są wymagane dla ww. inwestycji należy dołączyć:

- 1) planowaną lokalizację inwestycji ze wskazaniem nieruchomości niestanowiących własności inwestora;
- 2) opis zakładanego efektu realizacji inwestycji dla środowiska wodnego, z podaniem zakładanej pojemności zbiorników retencyjnych, ilości ścieków przemysłowych lub wód pochodzących z odwadniania zakładów górniczych, zawierających chlorki i siarczany odprowadzanych systemem retencyjno-dozującym, maksymalnej ilości ścieków przemysłowych lub wód pochodzących z odwadniania zakładów górniczych, zawierających chlorki i siarczany wprowadzanych do wód lub do ziemi określoną w pozwoleniu wodnoprawnym albo w pozwoleniu zintegrowanym;
- 3) w przypadku rozbudowy lub przebudowy systemu retencyjno-dozującego - opis zakładanego zwiększenia efektywności działania systemu lub pozytywny wpływ na środowisko planowanych zmian.

W art. 14 projektu ustawy wprowadza się szczególne uprawnienia dla inwestora planującego realizację inwestycji w zakresie systemu retencyjno-dozującego, polegające na zastosowaniu dla takich inwestycji wszelkich przewidzianych usprawnień dla inwestycji celu publicznego, w szczególności ograniczenia w korzystaniu z nieruchomości, o których mowa w art. 124 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, z wyjątkiem art. 112-123. Przedmiotowe rozwiązanie pozwoli na realizację inwestycji liniowych przez inwestorów, z poszanowaniem ochrony prawa własności podmiotów trzecich.

Z uwagi na fakt, że instrument prawny w postaci wyłączenia, o którym mowa w art. 112-123 ww. ustawy, stanowiłyby nadmierną ingerencję inwestora prywatnego realizującego inwestycję, ograniczono stosownie uprawnienia inwestora w tym zakresie do instrumentu ustanawiania służebności przesyłu.

Rozdział 3 Zamiany w przepisach

W art. 15 projektu ustawy zakłada się wprowadzenie zmian w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane, w następującym zakresie.

W art. 29 ust. 2 po pkt 18 dodaje się pkt 18a wskazujący, że nie wymaga się decyzji o pozwoleniu na budowę oraz zgłoszenia budowy urządzeń pomiarowych jakości wód w zakresie chlorków i siarczanów ustalanych na podstawie przewodności elektrolitycznej właściwej i temperatury. Przedmiotowa zmiana pozwoli na przyspieszenie procesu budowania przez zakłady odprowadzające wody zasolone do środowiska wodnego, urządzeń pomiarowych wód w odbiorniku (cieku wodnym).

W art. 16 projektu ustawy zakłada się wprowadzenie zmian w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska w art. 400a ust. 1, w art. 400b ust. 1 oraz w art. 401c ust. 12.

Projektowane zmiany mają na celu zapewnienie potencjalnych dodatkowych źródeł finansowania działań planistycznych z zakresu gospodarki wodnej. Należy wskazać, że spójny i kompleksowy system planowania w gospodarce wodnej zapewnia odpowiednie zarządzanie zasobami wodnymi, w szczególności ustalanie niezbędnych celów środowiskowych dla określonych wód. Tym samym wyznacza się także kierunki planowanych zmian w zakresie gospodarki wodnej, które mają prowadzić do polepszenia stanu wód w Polsce. Tym samym przedmiotowe zadania z zakresu planowania w gospodarce wodnej wpisują się w system gospodarowania wodami w Polsce, która ma na celu m.in. odpowiednią ochronę wód, w tym takich jak rzeka Odra. Stąd potrzeba zabezpieczenia środków finansowych na realizację zadań z obszaru gospodarki wodnej dla PGW WP w zakresie działań planistycznych, także ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Celem zmian proponowanych w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska w pkt 1 oraz w pkt 2, jest przywrócenie w art. 400a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska, podstaw prawnych do finansowania przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, zadań z obszaru gospodarki wodnej. Powyższe wynika z faktu, iż Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, zgodnie z art. 299 ust. 3 Prawa wodnego jest beneficjentem 90% wpływów z tytułu opłat za usługi wodne za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi oraz opłat podwyższonych. Istotą Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest wsparcie działań z zakresu gospodarki wodnej, tym samym zasadne jest rozszerzenie zakresu dopuszczalnego finansowania także o działania planistyczne z gospodarki wodnej.

Natomiast, celem zmiany wprowadzanej w pkt 3 jest uelastycznienie gospodarowania środkami Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej pochodzącymi z przychodów wymienionych w art. 401 ust. 7 tej ustawy. Zgodnie z art. 401c ust. 12 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, finansowanie celów innych niż określone w ust. 1-5 i 8-9c z przychodów Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wymienionych w art. 401 ust. 7, odbywa się wyłącznie w formie pożyczek, o których mowa w art. 411 ust. 1 pkt 1. Obecna regulacja może być interpretowana jako ograniczenie finansowania z przychodów, o których mowa w art. 401 ust. 7 ustawy, innych zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej niż te objęte zobowiązaniami wieloletnimi, tylko do formy zwrotnej w postaci oprocentowanych pożyczek. Ograniczenie to dotyczy szerokiego zakresu działań wskazanych w ustawie jako przedmiot finansowania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, w tym m.in. zadań z zakresu ochrony wód i gospodarki wodnej, czy adaptacji do zmian klimatu, finansowanych z tej części przychodów Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, które nie są objęte zobowiązaniami wieloletnimi. Należy zauważyć, że związane z takim finansowaniem zmniejszenie wysokości zobowiązań wieloletnich określonych w ust. 1-5 i 8-9c, będzie wymagało, stosownie do art. 401c ust. 11 ustawy – Prawo ochrony środowiska, zgody ministra właściwego do spraw klimatu, który, udzielając zgody, uwzględni w szczególności potrzeby realizacji zasady

zrównoważonego rozwoju, strategii, programów i dokumentów programowych, o których mowa w art. 14 ust. 1 ustawy, oraz zobowiązań określonych w przepisach prawa Unii Europejskiej i umowach międzynarodowych, których stroną jest Rzeczpospolita Polska. Tym samym zapewniony będzie dodatkowy nadzór nad korzystaniem przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej z możliwości takiego finansowania.

W **art. 17** projektu ustawy zakłada się wprowadzenie zmian w **ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia** przez dodanie art. 96 § 1 ae.

Mając na względzie przedmiot ochrony objęty przepisami karnymi przewidzianymi w dziale XII ustawy Prawo wodne, tj. kształtowanie i ochrona zasobów wodnych zasadna jest zmiana reguły ogólnej, iż w postępowaniu mandatowym można nałożyć grzywnę w wysokości do 500 zł, która wynika z art. 96 § 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia. Zakłada się wprowadzenie przepisu szczególnego w art. 96 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, stanowiącej *lex specialis* reguły ogólnej. Przedmiotowe rozwiązanie ma na celu podniesienie wysokości grzywnien za wykroczenia, o których mowa w art. 476 ust. 1 i 2, art. 477 pkt 4–8 oraz art. 478 pkt 2, 6 i 12–16 ustawy Prawo wodne do przedziału od 1000 zł do 7500 zł, co pozwoli na osiągnięcie celów tej kary w zakresie prewencji wykroczeń wpływających na stan środowiska wodnego.

W **art. 18** projektu ustawy zakłada się wprowadzenie zmian w **ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne**, w następującym zakresie:

Art. 14 ust. 6 pkt 2 Prawa Wodnego

Rozszerza się katalog decyzji, które może wydać dyrektor zarządu zlewni PGW WP w zakresie nałożenia administracyjnych kar pieniężnych określonych w art. 472aa Prawa Wodnego. Administracyjna kara pieniężna, o którą poszerza się przedmiotowy katalog decyzji zostanie dodana do Prawa Wodnego niniejszą ustawą, w pkt 28, zatem jest to zmiana wynikowa.

Art. 16 pkt 50a, 50b i 73a Prawa wodnego

Wprowadza się do ustawy Prawo wodne definicje „systemu oczyszczania lub podczyszczania ścieków zasolonych”, „systemu retencyjno-dozującego” oraz „zakładu o zwiększonym zasoleniu” na potrzeby zmian mobilizujących przedsiębiorstwa korzystające ze środowiska wodnego do tworzenia systemów retencyjno-dozujących poprzez wprowadzenie systemu zwolnień z opłat za usługi wodne i ułatwienia dla funkcjonowania takiego systemu w zakładzie, a także podniesienia stawek opłat za usługi wodne dla podmiotów nie realizujących w przyjętej perspektywie inwestycji prośrodowiskowych, zgodnie z unijną zasadą „zanieczyszczający płaci”.

Przez „system oczyszczania lub podczyszczania ścieków zasolonych” rozumie się urządzenia lub zespół urządzeń do oczyszczania lub podczyszczania ścieków przemysłowych lub wód pochodzących z odwodnienia zakładów górniczych, zawierających chlorki i siarczany, pozwalający zmniejszyć sumaryczne stężenie chlorków i siarczanów:

a) do poziomu stężenia poniżej 1500 mg/l sumarycznego stężenia chlorków i siarczanów

oraz

b) co najmniej o 500 mg/l stężenia chlorków i siarczanów, nie wliczając w to wartości oczyszczenia lub podczyszczania ścieków przemysłowych lub wód pochodzących z odwadniania zakładów górniczych zawierających chlorki i siarczany, wynikających z obowiązków oczyszczenia lub podczyszczania ścieków nałożonych na zakład w pozwoleniu wodnoprawnym.

Wyżej wskazane przesłanki muszą być spełnione łącznie. Należy wskazać, że na podstawie przepisów § 12 ust. 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych (Dz. U. poz. 1311), zwane dalej „rozporządzeniem ściekowym”, określone zakłady, w drodze wyjątku, które po spełnieniu określonych w tym rozporządzeniu warunków mogą odprowadzać wody o zwiększonym stężeniu chlorków i siarczanów do środowiska wodnego. W związku z powyższym w celu ograniczenia negatywnego wpływu tych podmiotów na środowisko wodne, zmiany w systemie opłat za usługi wodne mają wymóc oczyszczanie ścieków do poziomu stężenia poniżej 1500 mg/l sumarycznego stężenia chlorków i siarczanów.

Jednak w celu zachęcenia także podmiotów, które odprowadzają obecnie wody zasolone o niższym stężeniu chlorków i siarczanów niż 1500 mg/l przewidziano także minimalny próg oczyszczenia ścieków z tych substancji mający także pozwolić w tym zakresie obniżyć obecne oddziaływania zakładów na środowisko wodne, a tym samym korzystać z preferencyjnego systemu opłat za usługi wodne przy założeniu zrealizowania inwestycji w te systemy oczyszczające.

Przez „system retencyjno-dozujący” rozumie się system służący do wprowadzania ścieków przemysłowych lub wód pochodzących z odwodnienia zakładów górniczych, zawierających chlorki i siarczany, z zakładów do końcowego odbiornika tych ścieków lub wód i ich retencjonowania w okresach wystąpienia na obszarze lokalizacji odbiorników ścieków - suszy hydrologicznej wynikającej z wystąpienia zmniejszenia odpływu wód podziemnych do wód powierzchniowych i w efekcie zmniejszenia przepływu w zlewni rzek monitorowanych przez sieć pomiarowo-obszerną państwowej służby hydrologiczno-meteorologicznej poniżej wartości odpowiadającej średniemu niskiemu przepływowi z wielolecia, w celu okresowego, przez co najmniej 20 następujących po sobie dni, wstrzymania wprowadzania tych ścieków lub wód do cieków wodnych.

Przedmiotowa definicja została wprowadzona na potrzeby uproszczenia wykonania lub rozbudowy takich systemów, które w przypadku zakładów niemogących całkowicie wstrzymać produkcji wód zawierających chlorki i siarczany, przynajmniej w okresach suszy, na okres, co najmniej 20 następujących po sobie dni będą mogły obniżyć zrzut ścieków zawierających te substancje.

Przez „zakład o zwiększonym zasoleniu” rozumie się zakład uprawniony na podstawie pozwolenia wodnoprawnego lub pozwolenia zintegrowanego do wprowadzania do śródlądowych wód powierzchniowych płynących lub do ziemi ścieków przemysłowych o sumarycznym stężeniu chlorków i siarczanów powyżej 1500 mg/l lub wody pochodzącej z odwodnienia zakładów górniczych zawierającej chlorki i siarczany - niezależnie od sumy stężeń chlorków i siarczanów.

Przedmiotowa definicja zakładu o zwiększonym zasoleniu dotyczy przede wszystkim podmiotów, które na podstawie § 12 ust. 3 rozporządzenia ściekowego, obecnie mogą w drodze wyjątku, legalnie odprowadzać wody o wyższym stężeniu chlorków i siarczanów, tym samym to przede wszystkim do tych podmiotów będą dedykowane określone rozwiązania prawne przewidziane w niniejszej ustawie, takie jak zmiany wysokości opłat za usługi wodne, celem wywarcia wpływu na politykę inwestycyjną tych zakładów w systemy zwiększające bezpieczeństwo środowiska przy zrzucie wód zasolonych w okresie suszy hydrologicznej.

Art. 76 ust. 1 pkt 6 Prawa wodnego

Zakłada się zmiany w zakresie wyłączenia z zakazu wprowadzania ścieków do wód jezior, jeżeli czas dopływu ścieków do jeziora byłby krótszy niż 24 godziny oraz cieków naturalnych oraz kanałów będących dopływami jezior, jeżeli czas dopływu ścieków do jeziora byłby krótszy niż 24 godziny.

Przedmiotem zmian jest wprowadzenie zwolnienia z zakazów wprowadzania do wód ścieków oczyszczonych z oczyszczalni ścieków pod warunkiem zapewnienia ciągłego pomiaru ilości tych ścieków oczyszczonych oraz okresowego pomiaru jakości tych oczyszczonych ścieków nie rzadziej niż raz na kwartał. Przedmiotowe zwolnienie jest ograniczone tylko do zakładów, które na podstawie przepisów ustanowionych w 2005 r. korzystały już z takiego zwolnienia, które nie zostało przewidziane w nowej ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne. Należy wskazać, że dla takich zakładów ze względu na swoją obecną lokalizację, bardzo trudny lub wręcz niemożliwy do realizacji byłby wymóg wydłużenia (do 24 godzin) dopływu ścieków do jezior, cieków naturalnych lub kanałów. Z uwagi, że przedmiotowe rozwiązanie ma pozwolić na ewentualną weryfikację zrzucanych ścieków zakłada się wprowadzenie w jego miejsce systemu stałego monitoringu, który pozwoli uzyskać w tym zakresie odpowiednie informacje i tym samym natychmiast podejmować działania. Rozwiązanie to umożliwi utrzymanie zdolności operacyjnej tych oczyszczalni, które ze względu na swoją lokalizację, ustalaną przed wejściem przepisów z 2005 r. nie są w stanie zrealizować przedmiotowego wymogu i ponownie uzyskać stosownego pozwolenia wodnoprawnego, a tym samym musiałyby zostać zlikwidowane, co w konsekwencji negatywnie wpłynęłoby na środowisko wodne.

Art. 101a, art. 387 ust. 2a i ust. 3, art. 420a Prawa wodnego oraz art. 7 projektu ustawy – systemy retencyjno-dozujące.

Celem proponowanych przepisów jest określenie zasad funkcjonowania systemu retencyjno-dozującego, jeżeli już został w zakładzie wprowadzony. W celu prawidłowego działania takiego systemu i jego obligatoryjnego uruchamiania niezbędne jest uzyskiwanie niezbędnych informacji o występującym zjawisku suszy hydrologicznej, dlatego w ww. przepisach wprowadzono odpowiednie instrumenty w tym zakresie.

Zakłada się, że PGW WP będą przekazywać do Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej - Państwowego Instytutu Badawczego (IMGW-PIB) aktualne informacje o podmiotach odprowadzających ścieki o podwyższonym zasoleniu, które będą zbierane na podstawie wydawanych, przedłużanych, cofniętych, ograniczonych pozwoleń wodnoprawnych. PGW WP jako podmiot prowadzący postępowania administracyjne w tym zakresie, obecnie agreguje te informacje. Po wejściu w życie przepisów niniejszej ustawy, Prezes PGW WP przekaże informacje zebrane od jednostek terenowych do IMGW-PIB. Następnie przedmiotowe zestawienie będzie wymagało wyłącznie aktualizacji, w miarę wydawanych lub modyfikowanych pozwoleń wodnoprawnych. Na podstawie tych informacji IMGW-PIB będzie powiadamiał tzw. zakłady o zwiększonym zasoleniu o wystąpieniu zjawiska suszy hydrologicznej, prognozowanym wystąpieniu takiego zjawiska, czasie jego trwania oraz ustania tego zjawiska. Pozyskane w ten sposób informacje pozwolą podmiotom właściwie zarządzać systemem retencyjno-dozującym w sytuacji wystąpienia niżówki bądź też suszy hydrologicznej lub też w czasie niskiego stanu wody w rzece.

Art. 130 ust. 1 pkt 27 Prawa wodnego

W celu zabezpieczenia przed zbytnią eksploatacją wód podziemnych, stanowiących zabezpieczenie na potrzeby zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę, zakłada się rozszerzenie dopuszczalnych zakazów na terenach ochrony pośredniej. W związku z powyższym na terenie ochrony pośredniej będzie dopuszczalne ustanowienie zakazu lokalizowania pomp ciepła i akumulatorów ciepła warstwy wodonośnej. Wprowadzenie przedmiotowego rozwiązania związane jest z zakładanym rozwojem przedsięwzięć w zakresie pomp ciepła i akumulatorów ciepła warstwy wodonośnej z uwagi na zakładane zmniejszenie opłat za usługi wodne ponoszonych przez przedsiębiorców z tego tytułu.

Art. 140 pkt 20 Prawa wodnego

Analogicznie jak dla terenów ochrony pośredniej wprowadzono zmiany w zakazach dotyczących obszarów ochronnych z uwagi na podobny wpływ poszczególnych działań na jakość wód. W związku z powyższym na obszarze ochronnym będzie mogło być także zakazane lokalizowanie pomp ciepła i akumulatorów ciepła warstwy wodonośnej z tych samych względów, co przewidziane w art. 130 ust. 1 pkt 27 Prawa wodnego.

Art. 190a Prawa wodnego – dodawany przepis

Proponowany art. 190a stanowi podstawę prawną do uniemożliwienia lub ograniczenia korzystania z urządzenia wodnego wykonanego bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego lub zgłoszenia wodnoprawnego, lub urządzenia wodnego z którego korzystanie z wód odbywa się bez wymaganego pozwolenia lub zgłoszenia wodnoprawnego, które stanowi: wylot urządzenia służącego do wprowadzania ścieków do wód, do ziemi lub do urządzeń wodnych; wylot służący do wprowadzania wody do wód, do ziemi lub do urządzeń wodnych, pomost lub przystań (z którego korzystanie co do zasady może zagrażać życiu i zdrowiu), przez zastosowanie środków lub urządzeń służących odpowiednio do zablokowania odprowadzania ścieków lub wód z tego urządzenia albo utrudniających wejście na dane urządzenie.

Właściwy organ PGW WP będzie zajmowało się legalizacją urządzeń które mogłyby potencjalnie wywołać szkody środowiskowe w dorzeczu Odry, poprzez ograniczenie lub uniemożliwienie korzystania z nich. Z uwagi na wykonywanie czynności operacyjnych przez Inspekcję Wodną także inspektorzy tej Inspekcji będą mogli identyfikować i ograniczać korzystanie nielegalnie użytkowanych lub wykonanych urządzeń. Następnie inspektorzy Inspekcji Wodnej będą zawiadamiali odpowiednie organy PGW WP w celu dalszego prowadzenia sprawy administracyjnej. Dodatkowo w celu ochrony swoich praw przez właścicieli nielegalnie wykonanych lub użytkowanych urządzeń wodnych przewidują się wprowadzenie możliwości złożenia sprzeciwu wobec działań ograniczających lub uniemożliwiających korzystanie z danego urządzenia wodnego. Przedmiotowy sprzeciw umożliwi właścicielowi dalsze korzystanie z jego urządzenia wodnego, jeżeli w postępowaniu zostanie wykazane, że zostały wydane odpowiednie zezwolenia pozwalające na legalne korzystanie z tego urządzenia.

Art. art. 240 ust. 4 pkt 3 lit. c, art. 241a ust. 4a, art. 251 ust. 1 i 6, nowy rozdział 2a w Dziale VI (tj. art. 251a-251h), art. 255 pkt 1a, art. 299, art. 335 Prawa wodnego, art. 338 – przepisy o inspekcji wodnej

Zakłada się utworzenie w strukturze PGW WP Inspekcji Wodnej, której działania mają służyć lepszemu wykrywaniu wykroczeń, zdarzeń lub naruszeń mogących wywołać szkody w środowisku wodnym. Ten cel ma zostać osiągnięty przez nadanie kompetencji inspekcji wodnej o charakterze operacyjno-rozpoznawczym. W celu uniknięcia powierzenia zadań z zakresu kontroli gospodarowania wodami i inspekcji różnym jednostkom w strukturze PGW WP – przyjęto, że oba te zadania realizować będzie inspekcja wodna. Zaproponowano dwustopniową strukturę inspekcji wodnej kierowanej odpowiednio przez Krajową Inspekcję Wodną (w odniesieniu do Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej) oraz Regionalne Inspekcje Wodne (w odniesieniu do regionalnego zarządu gospodarki wodnej). Realizację zadań na tych stanowiskach powierzono odpowiednio Prezesowi PGW WP oraz dyrektorom regionalnych zarządów gospodarki wodnej PGW WP. Ponadto wykorzystano w tym celu obecną strukturę organizacyjną PGW WP, co pozwoli na optymalizację zadań realizowanych przez inspekcję wodną, a także obniżenie kosztów jej utworzenia oraz uprości i przyspieszy proces utworzenia inspekcji wodnej, również w zakresie koniecznych zmian aktów wykonawczych do Prawa wodnego (np. statutu PGW WP).

Mając na względzie charakter zadań PGW WP w zakresie gospodarowania wodami oraz wykonywania praw właścicielskich w stosunku do wód i gruntów, zasadnym wydaje się poszerzenie zadań PGW WP w zakresie ochrony pożytków z wód i korzystania z tych pożytków. W związku z tym celowe jest nadanie inspekcji wodnej uprawnień służących ochronie zasobów ryb w wodach częściowo pokrywających się z zadaniami przypisanymi straży rybackiej. Nadanie inspektorom inspekcji wodnej prawa do poboru próbek wody i ścieków może ułatwić realizację ustawowych zadań PGW WP w zakresie ujawniania zdarzeń mogących zagrażać środowisku wodnemu oraz ekosystemom od wód zależnym.

Przewiduje się, że inspekcja wodna będzie miała prawo do używania i wykorzystywania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej krótkiej i broni sygnałowej, z uwagi na możliwość wykrywania szkód, z którymi może wiązać się znaczna odpowiedzialność finansowa sprawców tych szkód, co w konsekwencji wpływa na warunki pracy pracowników Inspekcji Wodnej. Do wykonywania przez inspektora regionalnej inspekcji wodnej czynności ustawowych stosuje się odpowiednio przepisy o Policji, a na sposób przeprowadzania tych czynności będzie przysługiwało zażalenie do prokuratora.

Z tego względu przewiduje się także wprowadzenie dodatkowych wymogów dla osób zatrudnionych w inspekcji wodnej, w tym, brak skazania prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo, korzystanie z pełni praw publicznych.

Przewiduje się, że inspekcja wodna, celem identyfikacji będzie zobowiązana do noszenia munduru gospodarki wodnej w trakcie wykonywania obowiązków służbowych.

W celu prawidłowej identyfikacji pracowników inspekcji wodnej zakłada się, że pracownicy inspekcji wodnej będą nosili umundurowanie. Tym samym konieczna jest zmiana upoważnienia ustawowego do wydania rozporządzenia określającego wzór legitymacji służbowej inspekcji wodnej.

W celu wykonywania swoich uprawnień przez inspekcję wodną, które wiążą się z przetwarzaniem danych osobowych, wprowadzono dla inspekcji wodnej odpowiednie podstawy i zasady przetwarzania danych osobowych.

Przewiduje się, że inspekcja wodna będzie wykonywać także zadania w zakresie kontroli gospodarowania wodami.

Planuje się, aby zarządy zlewni które wykonują poszczególne zadania PGW WP miały dodatkowe kompetencje jakimi są decyzje o nakładaniu administracyjnych kar pieniężnych, określonych w art. 472aa Prawa Wodnego. Administracyjna kara pieniężna, o którą poszerza się przedmiotowy katalog decyzji zostanie dodana do ustawy Prawo Wodne niniejszą ustawą, w pkt 28, zatem jest to zmiana wynikowa. Wpływy z tytułu niniejszych administracyjnych kar pieniężnych będą stanowiły przychód PGW WP.

art. 270 ust. 9, art. 272 ust. 6a, art. 274 pkt 8 lit. d, art. 278a – przepis dodawany

Zakłada się wprowadzenie zmian w systemie opłat za usługi wodne, które mają mobilizować zakłady, przede wszystkim zakłady o zwiększonym zasoleniu, do podejmowania działań inwestycyjnych prowadzących do ograniczenia ilościowego i czasowego wstrzymania odprowadzania chlorków i siarczanów do wód w sytuacji wystąpienia suszy hydrologicznej. W związku z tym w **art. 270 ust. 9 Prawa wodnego** zakłada się uzależnienie wysokości stawki opłaty zmiennej za wprowadzanie do wód lub do ziemi ścieków lub wody od zastosowanego w przedsiębiorstwie systemu oczyszczania lub podczyszczania lub systemu retencyjno–dozującego w odniesieniu do ścieków przemysłowych w zakresie chlorków i siarczanów.

W celu minimalizacji negatywnego wpływu wód zasolonych na środowisko i gospodarkę, projekt ustawy zakłada stosowanie przez przedsiębiorstwa rozwiązań techniczno-organizacyjnych, ograniczających wielkość zrzutu wód zasolonych po ich wypompowaniu na powierzchnię, jak i rozwiązania technologiczne oczyszczania tych wód.

Zagrożenia środowiska wynikające z faktu odprowadzania wód kopalnianych do wód powierzchniowych są bardzo poważnym problemem we wszystkich krajach, w których jest rozwinięty przemysł wydobywczy.

Podjęmowane są próby ograniczania ilości wód słonych odprowadzanych z kopalń do środowiska wodnego, polegające między innymi na likwidacji lub zmniejszeniu wypływu tych wód na powierzchnię, racjonalnym ich zagospodarowywaniu oraz utylizacji. W projekcie ustawy oparto rozwiązania na metodzie ograniczania zrzutu wód zasolonych do wód odbiornika po ich wypompowaniu na powierzchnię.

W związku tym projekt ustawy zakłada, że:

- 1) podwyższanie opłat zmiennych za usługi wodne nastąpi dopiero od roku 2027 dla tzw. zakładów o zwiększonym zasoleniu, które nie realizują inwestycji w systemy proekologiczne. Późniejszy wzrost stawek opłat ma zapewnić odpowiedni czas przedsiębiorcom na realizację przez te jednostki inwestycji w systemy retencyjno-dozujące lub ograniczające zrzut wód zawierających chlorki i siarczany (wykonanie systemu retencyjno-dozującego, ew. podłączenie zakładu do istniejącego systemu pozwoli ograniczyć wzrost opłat za odprowadzanie chlorków i siarczanów zawartych w zrzucanych do środowiska wodach do wód odbiornika);
- 2) wprowadzenie zwolnień z opłat dla wszystkich podmiotów odprowadzających chlorki lub siarczany do wód, w tym zakładów o zwiększonym zasoleniu, jeżeli będą stosowały instalacje podczyszczające ścieki, stosownie do stopnia ich oczyszczenia.

Należy wskazać, że zwolnienie, o którym mowa w pkt 2, tj. w art. 278a dotyczyć będzie tylko podmiotów, dla których jednostkowa stawka opłaty jest ustalana na podstawie wielkości chlorków i siarczanów, tj. gdy występuje najwyższe stężenie tej substancji zanieczyszczającej.

Projekt ustawy zakłada wykorzystanie instrumentu fiskalnego w postaci modyfikacji opłat za korzystanie ze środowiska, zachęcającego zakłady do zakładania systemów służących do podczyszczania zrzucanych wód zasolonych, oraz ich retencjonowania, zwłaszcza w okresach suszy hydrologicznej.

Jednocześnie zakłada się wprowadzenie preferencyjnego współczynnika do ustalania jednostkowej stawki opłat za wprowadzanie do wód lub do ziemi ścieków przemysłowych pochodzących z odwodnienia zakładów górniczych, zawierających chlorki i siarczany, jeżeli zakład górniczy, z którego odprowadzane są ścieki stosuje do odprowadzania wód system retencyjno-dozujący. Celem tego rozwiązania jest wstrzymanie lub znaczne ograniczenie zrzutu wód zawierających chlorki i siarczany w okresach suszy hydrologicznej, tak aby potencjalne zrzuty wód zasolonych odbywały się w sposób bezpieczny dla ekosystemu cieku wodnego.

Art. 270 ust. 2, ust. 4a, ust. 12, art. 272 ust. 3a i 3b, 16c i 16d, art. 274 pkt 3 lit. d i pkt 10a, art. 279 pkt 2a Prawa wodnego – pompy ciepła i akumulatory ciepła warstwy wodonośnej

Przewiduje się wprowadzenie odrębnego mechanizmu ustalania opłat za usługi wodne za pobór wód, a także odprowadzania wód do wód lub do ziemi do celów systemów bezemisyjnych - pomp ciepła i akumulatorów ciepła warstwy wodonośnej. Przedstawiona proekologiczna działalność, w niewielkim

stopniu ingerująca w środowisko uzyska preferencyjne i specjalne warunki w zakresie ponoszenia opłat za usługi wodne z uwagi na korzystny wpływ na środowisko w porównaniu z innymi przedsięwzięciami zapewniającymi energię ciepłą na potrzeby różnego rodzaju działalności. W tym zakresie przewiduje się, że wskazana działalność będzie obciążona, co do zasady, opłatą zmienną za ilość energii cieplnej wyprodukowanej i pobranej przez instalację z wykorzystaniem wody. Preferencyjnymi warunkami będzie objęta działalność, w ramach której, co do zasady, nie nastąpi zmiana parametrów wykorzystywanej wody (oprócz jej temperatury).

Zmiana brzmienia **ust. 2 w art. 270 Prawa wodnego** przewiduje zwolnienie z opłaty stałej za pobór wód poboru wód do celów pomp ciepła i akumulatorów ciepła warstwy wodonośnej, które pobierają, wykorzystują, a następnie odprowadzają do tej samej warstwy wodonośnej wodę w tej samej ilości i nie pogorszonej jakości z wyjątkiem zmiany jej temperatury, jako przesłanki zwalniającej z opłaty stałej.

Dodawany **ust. 4a w art. 270 Prawa wodnego** przesądza, że opłatę za pobór wód do celów pomp ciepła i akumulatorów ciepła warstwy wodonośnej, ponosi się wyłącznie za ilość energii cieplnej wyprodukowanej lub pobranej przez instalacje z wykorzystaniem wody która została pobrana, wykorzystana, a następnie odprowadzona do tej samej warstwy wodonośnej w tej samej ilości i nie pogorszonej jakości z wyjątkiem zmiany jej temperatury, oraz za pobraną bezzwrotnie wodę technologiczną nieprzeznaczoną wprost do celów ogrzewania lub chłodzenia.

Dodawany **ust. 12 w art. 270 Prawa wodnego** przesądza, że opłatę za usługi wodne za wprowadzanie do wód lub do ziemi wód z obiegów chłodzących elektrowni lub elektrociepłowni, a także z pomp ciepła i akumulatorów ciepła warstwy wodonośnej, które pobierają wodę, wykorzystują, a następnie odprowadzają do tej samej warstwy wodonośnej w tej samej ilości i nie pogorszonej jakości z wyjątkiem zmiany jej temperatury, ponosi się wyłącznie w formie opłaty zmiennej.

W **art. 272 ust. 3a, 3b Prawa wodnego** ustalono sposób określania opłaty zmiennej za pobór wód do celów pomp ciepła lub akumulatorów ciepła warstwy wodonośnej

Projektowane przepisy **art. 272 ust. 16c i 16d Prawa wodnego** nakładają na podmiot obowiązany do ponoszenia opłat za usługi wodne za pobór wód do celów pomp ciepła i akumulatorów ciepła warstwy wodonośnej obowiązek przekazywania Wodom Polskim deklaracji kwartalnych o ilości energii cieplnej wyprodukowanej lub pobranej w instalacji do chłodzenia lub ogrzewania, wyrażonej w MWh, określając wzór deklaracji, termin jej przekazywania oraz wskazanie jej elementów składowych. Przedmiotowy przepis ma wejść w życie z dniem 1 stycznia 2027 r., gdyż obecnie w okresie przejściowym przedmiotowe opłaty ustala się zgodnie z przepisami art. 552.

Art. 274 pkt 3 lit. d Prawa wodnego – przepis dodawany

Projektowany przepis zakłada wyodrębnienie górnej jednostkowej stawki opłat za usługi wodne za pobór wód podziemnych w formie opłaty zmiennej do celów pomp ciepła i akumulatorów ciepła warstwy wodonośnej. Wyodrębnienie górnej stawki ma na celu zmniejszenie stawek opłat za pobór wód do dla tego typu działalności. Przyjęta preferencyjna górna stawka opłaty za pobór wód do celów pomp ciepła w wysokości 1,00 zł za 1 MWh energii cieplnej wyprodukowanej lub pobranej przez instalacje oraz 0,80 gr za 1m³ poboru bezzwrotnej wody technologicznej ma zapobiec powrotowi do metod nieekologicznych i jednocześnie stanowić będzie finansowy bodziec do pozyskiwania energii cieplnej ze źródeł odnawialnych poprzez inwestycję w tego rodzaju źródła ciepła.

Art. 274 pkt 10a Prawa wodnego

Projektowany przepis określa wysokość stawek opłaty za wprowadzanie do wód podziemnych 1 dam³ wód pochodzących z pompy ciepła lub akumulatora ciepła warstwy wodonośnej, uzależniając jej

wysokość od temperatury wprowadzanych wód pochodzących z pompy ciepła lub akumulatora ciepła warstwy wodonośnej. Stawki wynoszą odpowiednio 0,68 zł - jeżeli temperatura jest wyższa niż +26° C, a nie przekracza +32° C, 1,36 zł - jeżeli temperatura wprowadzanych wód pochodzących z pompy ciepła lub akumulatora ciepła warstwy wodonośnej jest wyższa niż +32° C, a nie przekracza +35° C, oraz 4,24 zł - jeżeli temperatura wprowadzanych wód pochodzących z pompy ciepła lub akumulatora ciepła warstwy wodonośnej jest wyższa niż +35° C.

Art. 277 ust. 3 – przepis dodawany

Wprowadza się współczynnik różnicujący jednostkową stawkę opłaty za usługę wodną jaką jest korzystanie z systemu retencyjno-dozującego lub innego systemu pozwalającego uzyskać ten sam efekt, co system retencyjno-dozujący – w przypadku zakładów odprowadzających ścieki o zwiększonym zasoleniu. Z uwagi na fakt, że stosowanie takiego systemu jest korzystne dla środowiska – celowe jest wspieranie zakładów, które stosują taki system.

Art. 279 pkt 2a Prawa wodnego

Projektowany przepis przewiduje wprowadzenie zwolnienia z opłat za usługi wodne przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi wód pochodzących z pompy ciepła lub akumulatora ciepła warstwy wodonośnej, jeżeli ich temperatura nie przekracza +26°C.

Celem proponowanych zmian **art. 271 ust. 4a i 5 Prawa wodnego** jest wyeliminowanie wątpliwości interpretacyjnych, co do czynnika czasu wyrażonego w dniach w przypadku wprowadzania wód opadowych lub roztopowych z przelewów kanalizacji deszczowej oraz ścieków z przelewów burzowych komunalnej kanalizacji ogólnospławnej w kontekście określenia postanowień pozwoleń wodnoprawnych, które określają roczną liczbę zrzutów ścieków z poszczególnych przelewów. Zgodnie z § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych, średnia roczna liczba zrzutów z poszczególnych przelewów burzowych komunalnej kanalizacji ogólnospławnej nie może być większa niż 10, a liczba zrzutów wód opadowych lub roztopowych z przelewów kanalizacji deszczowej nie może być, zgodnie z § 17 ust. 4 tego rozporządzenia, średniorocznie większa niż 5. Przyjęcie w takiej sytuacji do ustalania opłaty stałej - 365 dni, zgodnie z zasadami ogólnymi jest wątpliwe, skoro pozwolenia wodnoprawne zawierają limity w zakresie korzystania z przelewów w roku kalendarzowym, których zasadniczym zadaniem jest zabezpieczenie urządzenia oczyszczającego przed przeciążeniem hydraulicznym w czasie opadów nawalnych, które z natury rzeczy mają charakter incydentalny.

Podmioty korzystające z usług wodnych bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego lub z jego przekroczeniem obowiązane są do ponoszenia opłaty zmiennej zależnej od rzeczywistego zakresu korzystania z wód, co stanowi wyraz realizacji zasady „zanieczyszczający płaci”. Ta fundamentalna zasada, w której duchu należy interpretować przepisy – Prawa wodnego regulujące system opłat za usługi wodne wynika z art. 191 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz art. 9 ust. 1 dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. Urz. WE L 327 z 22.12.2000 r., str. 1, z późn. zm. – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 5, str. 275, z późn. zm.). Również prawo krajowe opiera się w dziedzinie środowiska na zasadzie „zanieczyszczający płaci”. Art. 86 Konstytucji RP stanowi, że każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie, a zgodnie

z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, kto powoduje zanieczyszczenie środowiska, ponosi koszty usunięcia skutków tego zanieczyszczenia.

Wobec znacznych trudności uzyskania w toku kontroli gospodarowania wodami danych o ilości pobranych wód podziemnych lub wód powierzchniowych bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego oraz ilości ścieków wprowadzonych do wód lub do ziemi bez ww. aktu administracyjnego proponuje się wprowadzenie rozwiązania polegającego na ustalaniu ilości pobranych wód oraz ilości wprowadzonych ścieków na podstawie maksymalnej technicznej wydajności instalacji lub urządzeń służących odpowiednio do poboru wód oraz wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi. Za źródło danych o parametrach dotyczących instalacji lub urządzeń służących do korzystania z wód należałoby w takiej sytuacji uznać wyniki kontroli gospodarowania wodami lub czynności operacyjno-rozpoznawcze przeprowadzone przez inspekcję wodną. Jednak przyjęto inne rozwiązanie dotyczące ustalenia ilości nielegalnego poboru wód – przyjmując pobór wynikający z maksymalnej technicznej wydajności eksploatacji instalacji, a także przyjmując okres eksploatacji instalacji lub urządzenia do poboru wód przez jeden kwartał - jeżeli w toku kontroli gospodarowania wodami lub czynności operacyjno-rozpoznawczych nie ustalono tego okresu eksploatacji. Rozwiązania te znalazły wyraz w zaproponowanym **ust. 4a, 7a i 7b do art. 272 Prawa wodnego**.

Dodanie **ust. 5a, 6a, 6c, 6d do art. 272 Prawa wodnego** umożliwi wymierzanie opłaty zmiennej za wprowadzanie ścieków przelewami burzowymi oraz za odprowadzanie wód opadowych z istniejących przelewów kanalizacji deszczowej. W obecnym stanie prawnym podmioty nie mają obowiązku prowadzenia badań jakości wprowadzanych ścieków przelewami burzowymi oraz pomiaru ilości tych ścieków, co prowadzi do praktycznej niemożności ustalania opłaty zmiennej za korzystanie z przelewów burzowych. Mając przy tym na względzie fakt, że wyniki pomiarów jakości ścieków (ilość substancji zanieczyszczających) są uzależnione od czasu pobierania próbki w trakcie uruchomionego przelewu burzowego, co w praktyce może być znacznie utrudnione, ustalona opłata w znacznej mierze przypadków nie będzie odzwierciedlać faktycznego ładunku ścieków wprowadzonego do odbiornika. Z tych względów zasadne jest powiązanie zmiennej za wprowadzanie ścieków przelewami burzowymi z opłatą zmienną za wprowadzanie oczyszczonych ścieków należną za okres rozliczeniowy, w którym doszło do uruchomienia przelewu burzowego. Metoda ta pozwoli również na ustalanie opłaty zmiennej za odprowadzanie wód opadowych lub roztopowych z przelewów kanalizacji deszczowej.

Ponadto wobec praktycznego braku możliwości pozyskania w toku kontroli gospodarowania wodami danych o jakości substancji zanieczyszczających wprowadzanych do wód lub do ziemi bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego celowe jest wprowadzenie konstrukcji polegającej na przyjęciu, że w przypadku, gdy podmiot nielegalnie wprowadza ścieki do wód lub do ziemi to ścieki te zawierają najwyższą dopuszczalną wartości substancji zanieczyszczających, charakterystycznych dla danego rodzaju ścieków. Określa je rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych. Wymienione dane są niezbędne do naliczenia opłaty zmiennej za wprowadzanie ścieków do środowiska wodnego, co wynika z art. 272 ust. 6 Prawa wodnego, który stanowi, że wysokość opłaty zmiennej za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi ustala się jako iloczyn jednostkowej stawki opłaty i wyrażonej w kg ilości substancji wprowadzanych ze ściekami do wód lub do ziemi, w tym substancji wyrażonych jako wskaźnik:

1) pięciodobowego biochemicznego zapotrzebowania tlenu (BZT₅);

- 2) chemicznego zapotrzebowania tlenu;
- 3) zawiesiny ogólnej;
- 4) sumy chlorków i siarczanów (Cl+SO₄).

Należy zauważyć, że podobne rozwiązanie funkcjonuje już w Prawie wodnym, w art. 290 dotyczącym opłaty podwyższonej ustalanej przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi z przekroczeniem warunków określonych w pozwoleniu wodnoprawnym. Dyspozycja art. 290 Prawa wodnego realizuje się w przypadku, gdy podmiot korzystający z tej usługi wodnej nie prowadzi wymaganych pomiarów, pomiary ciągłe nie są prowadzone przez rok kalendarzowy lub pomiary nasuwają zastrzeżenia. W takiej sytuacji przyjmuje się, że poszczególne parametry dotyczące ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi zostały przekroczone w wielkościach wskazanych w tym przepisie.

Projektowany **art. 272 ust. 9a Prawa wodnego** zakłada, że w przypadku wydobywania z wód powierzchniowych w tym z morskich wód wewnętrznych wraz z wodami wewnętrznymi Zatoki Gdańskiej oraz wód morza terytorialnego, kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów, a także wycinania roślin z wód lub brzegu bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego, ilość wydobytego kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów, a także wyciętych roślin z wód lub brzegu ustala się na podstawie badań, pomiarów lub innych czynności kontrolnych wykonywanych w ramach kontroli gospodarowania wodami.

Art. 280 Prawa wodnego uchyla się pkt 1, art. 281 Prawa wodnego uchyla się, art. 299

Celem zmiany jest zmiana przepisów w zakresie ustalania opłaty podwyższonej.

Propozycja zastąpienia opłaty podwyższonej za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi oraz za pobór wód podziemnych lub powierzchniowych bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego – administracyjną karą pieniężną ma na celu usunięcie luk i wad, którymi obarczona jest obecna regulacja. Uregulowany obecnie w art. 280 pkt 2 i art. 281 Prawa wodnego delikt administracyjny ograniczony jest wyłącznie do wskazanych wyżej dwóch rodzajów usług wodnych, podczas gdy nielegalne korzystanie z usług wodnych mające negatywny wpływ na stan środowiska dotyczy również innych usług wodnych, w szczególności odprowadzania do wód – wód opadowych lub roztopowych. Ponadto wysokość opłaty podwyższonej powiązana jest obecnie z wysokością opłaty zmiennej, tj. stanowiąca jej pięciokrotną wysokość niejednokrotnie nie pozwala spełnić restytucyjnej i kompensacyjnej funkcji kary pieniężnej, mimo że jest to jej zadanie.

Zmiany w art. 299 Prawa wodnego stanowią zmiany wynikowe w związku ze zmianami przewidzianymi w zakresie opłaty podwyższonej.

Art. 394 ust. 1 pkt 14 Prawa wodnego

Zakłada się zastąpienie obowiązku uzyskiwania pozwolenia wodnoprawnego przez obowiązek dokonania zgłoszenia wodnoprawnego – co usprawni proces inwestycyjny – w przypadku wykonania, odbudowy, rozbudowy, przebudowy lub rozbiorczy urządzeń pomiarowych ilości wód i jakości wód w zakresie chlorków i siarczanów ustalanych na podstawie przewodności i temperatury, a także lokalizowania tych urządzeń na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. Przedmiotowe zmiany mają ułatwić przedsiębiorcom wykonywanie urządzeń pomiarowych jakości wód w odbiorniku tych wód.

Art. 403 ust. 2 pkt 21 Prawa wodnego – dodawany przepis, art. 409 ust. 4a i 6a Prawa wodnego – dodawane przepisy

Zmiany w art. 403 i art. 409 Prawa wodnego mają na celu doprecyzowanie przepisów w zakresie wymagań operatu wodnoprawnego i treści pozwolenia wodnoprawnego odnośnie do wprowadzania wód opadowych lub roztopowych z przelewów kanalizacji deszczowej oraz ścieków z przelewów burzowych komunalnej kanalizacji ogólnospławnej.

Art. 409 ust. 4 pkt 11

Zakłada się jednoznaczne wskazanie, że operat wodnoprawny na zrzut ścieków przemysłowych lub wód pochodzących z odwadniania zakładów górniczych, zawierających chlorki i siarczany, dla zakładów o zwiększonym zasoleniu będzie także zawierał opis ilościowy wód w miejscu zrzutu wód zasolonych, określający co najmniej SNQ tych wód. Powyższe pozwoli ocenić odpowiednio wpływ dokonywanych zrzutów wód zasolonych na wody (odbiornik ścieków) w przypadku wystąpienia suszy hydrologicznej.

Art. 415 pkt 9 Prawa wodnego

Zakłada się wprowadzenie dodatkowej przesłanki cofnięcia lub ograniczenia bez odszkodowania pozwolenia wodnoprawnego w sytuacji, gdy dalsze korzystanie z wód na warunkach ustalonych w pozwoleniu wodnoprawnym stwarza stan zagrażający życiu lub zdrowiu ludzkiemu lub stan zagrażający powstaniu poważnych szkód w środowisku, w szczególności z uwagi na występujące zmiany w środowisku wodnym. Przedmiotowy przepis pozwoli podejmować szybsze działania, tj. przez organ właściwy do spraw pozwoleń wodnoprawnych, a nie dopiero przez Ministra na podstawie art. 161 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego, w przypadku wystąpienia konieczności modyfikacji legalnej działalności (prowadzonej na podstawie ważnych pozwoleń wodnoprawnych) w sytuacji gdy wystąpi poważne zagrożenie dla środowiska lub zdrowia i życia ludzkiego.

Art. 472aa Prawa wodnego – dodawany przepis, art. 472c Prawa wodnego – zmieniany przepis, art. 476 ust. 1 Prawa wodnego, administracyjne kary pieniężne

Należy wskazać, że wprowadzenie przedmiotowego przepisu stanowi konsekwencję zastąpienia przepisów o opłatach podwyższonych – przepisami o administracyjnych karach pieniężnych z wyjątkiem wpływów z kar pieniężnych za:

- 1) dokonywanie poboru wód podziemnych lub wód powierzchniowych bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego albo pozwolenia zintegrowanego,
- 2) wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego albo pozwolenia zintegrowanego na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- 3) odprowadzanie do wód – wód opadowych ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służących do odprowadzania opadów atmosferycznych albo systemu kanalizacji zbiorczej w granicach administracyjnych miast.

Projektowany przepis art. 472aa sankcjonujący m. in. każdy rodzaj korzystania z wód bez wymaganej zgody wodnoprawnej administracyjną karą pieniężną w normatywnie określonych granicach rozwiąże luki i wadliwości funkcjonującej obecnie opłata podwyższonej za nielegalne korzystanie z wód. Należy bowiem mieć na uwadze, że opłata podwyższona spełnia konstrukcyjnie cechy administracyjne kary pieniężnej, mimo że nie jest tak nazwana (por. np. wyrok WSA w Opolu z 26.01.2022 r. sygn. akt I SA/Op 515/21 oraz wyrok WSA w Lublinie z 07.06.2022 r. sygn. akt II SA/Lu 210/22, CBOSA). Podkreślić przy tym należy, że projektowane szerokie granice kary, tj. od 5 000 zł do 1 000 000 zł pozwolą na miarkowanie jej wysokości z uwzględnieniem całokształtu okoliczności danego przypadku a w szczególności skali i skutków popełnionego deliktu administracyjnego na stan wód. Istotny jest również prewencyjny charakter projektowanej kary, która ze względu na jej wysokość pozytywnie wpłynie na jej odstraszającą funkcję.

Wpływy z kar pieniężnych stanowią dochód PGW WP, z wyjątkiem wpływów z kar pieniężnych za wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego albo pozwolenia zintegrowanego na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi.

W celu uniknięcia podwójnego karania za ten sam czyn, w związku z wprowadzeniem przedmiotowych administracyjnych kar pieniężnych zakłada się zniesienie w tym zakresie sankcji wykroczeniowych przewidzianych dotychczas w **art. 476 ust. 1 Prawa wodnego**.

Art. 478a Prawa wodnego – dodawany przepis

Zakłada się wprowadzenie nowego wykroczenia polegającego na utrudnianiu lub udaremnianiu przeprowadzania kontroli gospodarowaniu wodami albo czynności operacyjno-rozpoznawczych, co ma zapewnić prawidłowe działanie inspekcji wodnej.

Art. 552 ust. 2p i 2r Prawa wodnego

Zakłada się także wprowadzenie przepisów pozwalających ustalić wysokość opłat w okresie przejściowym dla nowego rodzaju wyodrębnionej działalności pomp ciepła i akumulatorów ciepła warstwy wodonośnej.

Art. 552 ust. 2ha Prawa wodnego – dodawany przepis

Celem dodania regulacji jest rozszerzenie katalogu informacji, które będą musiały być zawarte w oświadczeniu podmiotu obowiązującego do ponoszenia opłaty za usługi wodne, za poszczególne kwartały. Będą to informacje dotyczące m. in. systemu retencyjno-dozującego, jeżeli zakład korzysta z takiego systemu, systemu oczyszczenia lub podczyszczania ścieków zasolonych tego zakładu a także informację o ilości ścieków przemysłowych wprowadzanych do wód lub do ziemi.

Rozdział 4 Przepisy przejściowe

W art. 19 projektu ustawy – przepisy dla inwestycji dla Odry

Zakłada się uregulowanie kwestii dotyczących postępowań prowadzonych dla inwestycji dla Odry wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Zasadniczo do tych postępowań będą miały zastosowanie przepisy dotychczasowe, by nie wprowadzać konieczności ponawiania wymaganych prawem uzgodnień, uzyskiwania odpowiednich opinii. Wyjątki od tej zasady określono w ust. 2, przewidując, że jeżeli dla inwestycji dla Odry nie uzyskano decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach jeżeli była ona wymagana, stosuje się przepisy niniejszej ustawy, tj. nowe. Wynika to z faktu, że co do zasady, uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowań poprzedza pozostałe wymagane prawem uzgodnienia i opinie.

W art. 20 uregulowano kwestie dotyczące zakładów wprowadzających ścieki do wód lub do ziemi z uwzględnieniem wprowadzania ścieków z przelewów burzowych kanalizacji ogólnospławnej obowiązane są do zmiany pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi przez uzupełnienie ich warunków w zakresie wprowadzania ścieków z przelewów burzowych kanalizacji ogólnospławnej, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Obecnie występują przypadki udzielania odrębnych pozwoleń na wprowadzanie ścieków przelewami burzowymi, pomimo że działanie to stanowi integralną część usługi wodnej polegającej na wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi i ma na celu zabezpieczenie oczyszczalni ścieków przed przeciążeniem hydraulicznym. Zasadne jest zatem usunięcie z obrotu prawnego obowiązujących pozwoleń na wprowadzanie ścieków przelewami burzowymi i rozszerzenie zakresu wydawanych

pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie oczyszczonych ścieków o warunki dotyczące funkcjonowania przelewów burzowych.

W art. 21 projektu ustawy – przepisy dotyczące postępowań mandatowych

Z uwagi na zakładane w projekcie ustawy zaostrenie wysokości sankcji przewidzianych w postępowaniach mandatowych, prowadzonych w zakresie czynów stypizowanych w Prawie wodnym, mając na uwadze zakaz pogarszania z mocą wsteczną sytuacji obywateli, do toczących się postępowań będą miały zastosowanie przepisy dotychczasowe.

W art. 22 projektu ustawy – przepisy dotyczące opłaty podwyższonej

Z uwagi na zakładane w projekcie ustawy zastąpienie opłaty podwyższonej przez administracyjne kary pieniężne należało uregulować kwestie prowadzonych w tym zakresie postępowań, a także należności powstałych z tego tytułu.

W art. 23 projektu ustawy wskazuje się, że pracownicy Inspekcji Wodnej obowiązani do noszenia umundurowania na podstawie art. 251 ust. 1 i 6 ustawy zmienianej w art. 18 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, do czasu wejścia w życie przepisów wydanych na podstawie art. 251 ust. 6 ustawy zmienianej w art. 14 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, są zwolnieni z obowiązku, o którym mowa w art. 251 ust. 1 i 6 ustawy zmienianej w art. 18 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą. Z uwagi na fakt, że noszenie umundurowanie jest związane z uprzednią koniecznością określenia wzorów takich mundurów – zasadne jest wprowadzenie tego przepisu.

W art. 24 w projekcie ustawy wskazuje się, że przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 251 ust. 6, art. 338 i art. 387 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 18 w brzmieniu dotychczasowym, zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 251 ust. 6, art. 338 i art. 387 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 18 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jednak nie dłużej niż przez 24 miesiące od dnia wejścia w życie niniejszego przepisu, i mogą być zmieniane.

W art. 25 projektu ustawy wskazuje się, że Prezes Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie ustawy opracuje i prześle państwowej służbie hydrologiczno-meteorologicznej listę zakładów, które w dniu wejścia w życie ustawy są zaliczane do zakładów odprowadzających ścieki o zwiększonym zasoleniu, podając:

- 1) nazwę zakładu i adres do korespondencji;
- 2) adres do korespondencji elektronicznej;
- 3) współrzędne geograficzne lokalizacji miejsca zrzutu wód, zawierających chlorki i siarczany tego zakładu do odbiornika wraz z podaniem nazwy tego odbiornika, a jeżeli występuje kilka takich miejsc – to te dane dla każdego z nich.

W art. 26 projektu ustawy wskazano maksymalny limit wydatków z budżetu państwa przeznaczonych na wykonywanie zadań przez PGW WP w zakresie planowanych inwestycji. Zakłada się, że limit wydatków będzie monitorowany przez ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej. W przypadku przekroczenia lub zagrożenia przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków dysponent środków stosuje mechanizm korygujący polegający na obniżeniu kosztów realizacji zadań.

W art. 27 projektu ustawy z uwagi na zakładane dofinansowanie jednostek ochrony pożarowej na zakup odpowiedniego sprzętu, który jest niezbędny w celu prowadzenia, na właściwym poziomie, działań pozwalających usuwać skutki występujących na rzece Odrze katastrof ekologicznych.

Dodatkowo w tym przepisie wskazano maksymalny limit wydatków z budżetu państwa przeznaczonych na wykonywanie zadań przez jednostki państwowej straży pożarnej. Zakłada się, że limit wydatków będzie monitorowany przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych. W przypadku przekroczenia lub zagrożenia przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków dysponent środków stosuje mechanizm korygujący polegający na obniżeniu kosztów realizacji zadań.

W art. 28 projektu ustawy z uwagi na zakładane dofinansowanie Inspekcji Ochrony Środowiska w celu jej doposażenia, na potrzeby usprawnienia działań związanych z występującymi katastrofami ekologicznymi – analogicznymi do tej, jaka miała miejsce na rzece Odrze w 2022 r.

Dodatkowo w tym przepisie wskazano maksymalny limit wydatków z budżetu państwa przeznaczonych na wykonywanie zadań przez jednostki inspekcji ochrony środowiska. Zakłada się, że limit wydatków będzie monitorowany przez ministra właściwego do spraw środowiska. W przypadku przekroczenia lub zagrożenia przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków dysponent środków stosuje mechanizm korygujący polegający na obniżeniu kosztów realizacji zadań.

Rozdział 4 Przepis dostosowujący

W art. 29 projektu ustawy wskazuje się, że w PGW WP tworzy się Inspekcję Wodną.

W art. 30 projektu ustawy zakłada się, że projektowana ustawa, co do zasady wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461). Zakłada się wyjątki od tej zasady w przypadku przepisów dotyczących:

- 1) powołania Inspekcji Wodnej (m.in. przepisy art. 239 ust. 3a, art. 241a ust. 4a, nowy rozdział 2a w Dziale VI (tj. art. 251a-251h), art. 299, art. 335 Prawa wodnego) – które mają wejść w życie z dniem 1 lipca 2024 r., co ma zapewnić odpowiedni czas na stworzenie tej jednostki poprzez rozbudowę struktury organizacyjnej w PGW WP;
- 2) wprowadzenie preferencyjnych zasad naliczania opłat za usługi wodne dla pomp ciepła i akumulatorów ciepła warstwy wodonośnej (m.in. art. 130 ust. 1 pkt 26, art. 140 pkt 20, art. 270 ust. 2, ust. 4a, ust. 12, art. 272 ust. 3a i 3b, 16c i 16d, art. 274 pkt 3 lit. d i pkt 10a, art. 279 pkt 2a Prawa wodnego) z uwagi na potrzebę zapewnienia stabilności systemu opłat za usługi wodne – te przepisy także mają wejść w życie z dniem 1 stycznia 2024 r.;
- 3) zmian w zakresie opłat za odprowadzanie do wód – wód opadowych i roztopowych w przypadku gdy te wody są z przelewów kanalizacji deszczowej – (m.in. art. 271 ust. 4a i 5, art. 272 ust. 4a, 5a, 6a-6c, art. 403 ust. 2 pkt 21, art. 409, art. 410a Prawa wodnego, art. 15 ust. 3 i 14 projektu ustawy – które mają wejść w życie z dniem 1 stycznia 2024 r. jako przepisy dotyczące opłat publicznych;
- 4) zastąpienie opłaty podwyższonej przez administracyjne kary pieniężne (m.in. art. 280 pkt 1, art. 281, art. 472aa, art. 472c ust. 3 Prawa wodnego, art. 17 projektu ustawy) – które mają wejść w życie z dniem 1 stycznia 2024 r., jako przepisy dotyczące opłat publicznych;
- 5) wprowadzenia zmian w systemie opłaty zmiennej pobieranej za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi – w tym zakresie zmiany mają wejść w życie z dniem 1 stycznia 2027 r. (zapewniając zakładom odprowadzającym wody o zwiększonym zasoleniu odpowiedni okres na realizację inwestycji pozwalających im zmniejszyć podwyżki opłat albo skorzystanie ze zwolnień z opłat).

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie podlega procedurze notyfikacji aktów prawnych, określonej w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039).

Projekt ustawy nie wymaga przedstawienia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, celem uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia projektu. W szczególności, zgodnie z art. 2 ust. 1 decyzji Rady 98/415/WE z dnia 29 czerwca 1998 r. w sprawie konsultacji Europejskiego Banku Centralnego udzielanych władzom krajowym w sprawie projektów przepisów prawnych (Dz. Urz. WE L 189 z 03.07.1998, str. 42 – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 1, t. 1, str. 446), projektowane rozporządzenie nie podlega konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym.

Nie jest możliwe osiągnięcie celów za pomocą innych środków, ze względu na wynikającą z przepisów prawa obligatoryjność wydania ustawy.

Projekt ustawy, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) zostanie zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Projekt nie będzie miał wpływu na osoby starsze i niepełnosprawne.

Projekt ustawy został ujęty w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod poz. UD488.